

Met dyslexie onder

Dubbelconferentie levert meer dan dubbele winst op

Tweehonderd kinderen, tweehonderd ouders en zeshonderd behandelaren kwamen op 28 november jl. uit het hele land naar het Business Centrum in Nieuwegein om verder te komen met dyslexie. De sfeer was ontspannen en serieus. Er werd geleerd maar ook gelachen. De combinatie kinderen, ouders en behandelaars bleek een belangrijke meerwaarde te bieden.

“En dat allemaal in één dag”, zegt Ceciel Thewissen, de moeder van Britt (10) als ze een paar dagen na de dubbelconferentie dyslexie nog eens overdenkt welke winst de bijeenkomst voor haar heeft opgeleverd. “Wat kan er veel veranderen door de ervaring van één dag.” Ceciel is er nog vol van. Samen met echtgenoot Eric, dochter Britt en dyslexiebehandelaar Marlou Janssen reisde ze vanuit Limburg naar Nieuwegein om een antwoord te krijgen op ‘de duizend en één vragen’ die er bij haar leefden sinds haar dochter de diagnose dyslexie kreeg. Dat was een paar weken ervoor en sinds die tijd vroegen ze zich als ouders af: “Wat betekent dit voor Britt en haar omgeving? Hoe moeten we verder? Wat kunnen wij doen? Wat is er allemaal mogelijk en beschikbaar om haar te helpen? Op welke manier moeten we aan de slag zonder dat zij overbelast raakt?”

Een carrière met dyslexie

Wanneer een vriendin haar vertelt over de dubbele dyslexieconferentie en ook behandelaar Marlou Janssen er heen blijkt te gaan, is er weinig twijfel of ze moeten gaan. Ze zien het als een unieke kans om meer informatie te krijgen. En dat blijkt te kloppen. Dochter Britt leert die dag dat ze niet de enige is met dit probleem en kan uit de getoonde film opmaken dat je ook als je dyslexie hebt best een leuke carrière kan maken. Dat zien en horen ze bij de film waarin ontwerpster Nynke van Vliet van Studio Nynker, verandermanager bij

TNT Post Louwrens Rook en acteur Egbert-Jan Weeber vertellen over hun problemen vroeger met dyslexie. Ze hebben het weten te overwinnen en spreken de kinderen die hen interviewen moed in om door te zetten. Een belangrijke tip is om vooral ook dingen te doen waar je goed in bent, want dat geeft energie.

Heb jij dat nou ook?

In de ochtendsessie met kinderen en ouders samen hoort Britt hoe andere kinderen met dyslexie omgaan, wat ze lastig of verdrietig vinden maar ook welke oplossingen ze hebben bedacht. Dagvoorzitter Bas Westerweel, bekend van diverse televisieprogramma's, nodigt zijn

Professor Ruijsenaars houdt een lezing over hardlopen, gitaar spelen en dyslexie. Wat hebben die drie met elkaar gemeen?

publiek op een positieve manier uit om over hun ervaringen te praten. Na de film schieten tientallen vingers de lucht in. Om een ezelsbruggetje te vertellen, een zelfbedacht liedje te zingen om plaatsnamen met aardrijkskunde beter te kunnen onthouden of gewoon een ervaring te vertellen. Bas complimenteert de kinderen met hun openheid en bereidheid elkaar te helpen en te bemoedigen. Hij heeft veel ervaring met groepen kinderen en noemt deze groep uitzonderlijk vanwege hun spontaniteit. Meerdere kinderen komen over de brug met het verhaal dat het de eerste keer is dat ze openlijk over hun dyslexie vertellen. Britt volgt de gesprekken aandachtig. Ze krijgt zo op een kinderlijke manier uitgelegd wat dyslexie is. “Ja dat heb ik ook”, knikt ze regelmatig naar haar ouders. Of: “Nee dat is bij mij niet zo”. Sinds Britt weet dat ze dyslexie heeft is ze namelijk op zoek naar wat er nu bij dyslexie hoort en wat een ‘gewoon’ probleem is. Haar ouders krijgen zo veel informatie over de beleving van dyslexie bij hun dochter.

Wat vind jij nou?

Ook dyslexiebehandelaar Machteld Bakker is enthousiast over de spontane reacties van de kinderen. Hiermee wordt duidelijk dat haar idee voor een jeugdconferentie dyslexie goed geschoten is. Ze vertelt de kinderen aan de hand van een Powerpointpresentatie wat ze allemaal geantwoord hebben in een van tevoren, onder de aanmelders gehouden enquête. Maar liefst 75 procent heeft gereageerd. Of ze het ook belangrijk vinden! Krijg bij volwassenen maar eens zo'n respons. Machteld vertelt dat de meeste kinderen die gereageerd hebben tussen de tien en veertien jaar oud zijn. Verreweg de meerderheid zit op de basisschool, een klein deel op het vmbo en nog kleinere aantallen op het speciaal basisonderwijs

elkaar

Tweehonderd kinderen, tweehonderd ouders en zeshonderd behandelaars kwamen naar de dubbelconferentie om te praten over dyslexie

of het voortgezet onderwijs, de havo en het vwo. De meeste kinderen hebben een dyslexieverklaring al is er toch nog wel een aantal dat zonder zo'n document door het leven gaat.

Lezen en spellen

Meer dan de helft van de kinderen vindt zichzelf te langzaam lezen. Hetzelfde aantal zegt niet veel fouten met lezen te maken. Maar heel weinig kinderen vinden dat ze snel lezen. De overgrote meerderheid geeft aan ook problemen met andere vakken te hebben. Het meeste

“Soms begrijp ik waarom ik een oefening moet doen, maar vaak ook niet”

met rekenen/wiskunde en moderne vreemde talen. Wat minder maar toch nog zeker 25 procent heeft moeite met wereldoriëntatie, aardrijkskunde, geschiedenis of biologie. Een paar kinderen hebben met andere vakken extra moeite. De aanvulvraag 'als ik aan mijn lezen denk voel ik me ...' krijgt als hoogste score het antwoord; een doorzetter. Op de vraag 'snap je waarom je moet oefenen' geeft meer dan de helft het antwoord: soms begrijp ik waarom ik een oefening moet

doen maar vaak ook niet. Iets minder kinderen antwoorden: "Nee, ik zou het niet weten." Slechts een heel klein aantal zegt te weten welke oefeningen hem of haar het beste helpen. Ze hebben ook nog tips voor de behandelaars. Die komen ook aan het eind van de dag nog aan de orde.

De website nog invullen

Na Machteld staat Marijse Pel op het podium. Ze vertelt een sprookje over een stichting die zich wilde opheffen omdat ze alle goede werken al had gedaan maar dat van de penningmeester niet mocht omdat er nog te veel geld in kas zat. Het bleek te gaan om de Stichting Dyslexie Limburg (SDL) die het kasoverschot wilde doneren aan de kinderen met dyslexie. Een deel ervan werd besteed aan de kinderconferentie en van een ander deel werd een website met toolbox gebouwd waarmee kinderen op hyves kunnen met spellingcorrectie en zich alle teksten kunnen laten voorlezen. Of dat van pas komt! Er klinkt een instemmend geluid uit de zaal als Mea Wuisman van de SDL de website lanceert. Andere mogelijkheden van de site zijn het uitwisselen van tips en ervaringen, want je kan er chatten, er is een forum, je kunt filmpjes plaatsen en bekijken. Kortom het bekijken waard. Gaan ze vanavond meteen doen lijkt het!

De Wand

En dan is het tijd voor het gezamenlijk programma. Zouden de zeshonderd

behandelaars van de jubileumconferentie van de Stichting Dyslexie Nederland, aan de andere kant van de scheidingswand, al klaar zijn? Ze hebben lezingen gevolgd over de beste manier van behandelen en wat daar allemaal bij komt kijken aan beslissingen. Het schijnt dat de geluiden van de jeugdconferentie al hebben doorgeklonken in die zaal. Dan wordt het eerste paneel verschoven en de grote zaal zichtbaar. Dit is het moment waarop organisator Marijse Pel zich het meest verheugd heeft. Ze heeft net als Machteld Bakker en vele anderen een enorme klus gehad aan het organiseren en afstemmen van de conferenties. "Dit moment en deze sfeer maakt voor haar het vele werk goed", vertelt ze later. "Je mag gerust even klappen", zegt Bas tegen de kinderen en ouders. "En zwaaien naar de kinderen is ook niet verboden hoor", roept hij tegen de behandelaars aan de andere kant. Er wordt nog gelachen en gezwaaid als midden op het podium opeens een beetje vreemd hijgend figuur verschijnt in hardloopteekers en met een petje op. Dagvoorzitter Bas weet niet wat hij er mee moet. Dat stond niet in het draaiboek. Of toch wel? Het blijkt professor Wied Ruijsenaars te zijn, de spreker van de gezamenlijke lezing.

De professor

"Maar u ziet er helemaal niet uit als een

professor”, reageert Bas. “Oh daar is wel een oplossing voor”, zegt Ruijsenaars en haalt uit zijn rugzak zijn toga en baret. En inderdaad met die outfit lijkt het al wat meer op een hooggeleerde. Toch kiest hij ervoor de presentatie in zijn gewone kleren te doen. Duizend paar ogen genieten mee van zijn (keurige) verkleedpartij op het podium. Het thema van zijn lezing is hardlopen, gitaar spelen en dyslexie. Wat hebben die drie met elkaar gemeen? Eigenlijk niets, maar als je om een of andere reden problemen hebt met hardlopen of gitaar spelen, dan moet je er veel en hard voor oefenen om het te leren. Hij laat ook horen hoe moeizaam dat bij hem zelf op de gitaar klinkt. Bovendien zul je slimme hulpmiddelen nodig hebben die voor jou goed werken. Voor de hardloper die hij laat zien is de *moti-veer* zo'n hulpmiddel. Een echte springveer! Met een eigen 'moti-veer' kun je *gemotiveerd* vooruit. Maar behalve oefenen en goede hulpmiddelen is het ook belangrijk dat je steun van anderen zoekt en krijgt. Het lukt Ruijsenaars om een divers duizendkoppig publiek van kinderen, ouders en behandelaars te boeien en ideeën aan de hand te doen. Elke volwassene kan immers uit zijn eigen leven dergelijke illustratieve voorbeelden bedenken als metafoer om kinderen met dyslexie moed in te spreken.

Samen

In de pauze treffen Britt en haar ouders behandelaar Marlou Janssen. Er worden ervaringen uitgewisseld. Eerder in de behandeling was al de omslag van denken in kwaliteiten in plaats van in tekorten ingezet. Het zelfvertrouwen van Britt was al groeiende maar maakt in deze dag in een keer een reuzensprong. Marlou geniet van het feit dat de ouders het inzicht in dyslexie kunnen verbreden door de verhalen van andere ouders en kinderen. Ze krijgen voorbeelden van oplossingsgericht denken en raken vertrouwd met de weg naar goede informatie over de begeleiding van dyslexie. Voor de ouders is het een prettige ervaring hun speurtocht naar informatie zo direct met de behandelaar te kunnen delen. Marlou hoort Britt vertellen welke oplossingen er door de kinderen werden aangedragen. Ze hoort haar nieuwe woorden opdoen om uit te leggen wat dyslexie voor haar betekent en om er met haar ouders over te praten.

Het middagprogramma

In de middag hebben ouders en kinderen aparte programma's. Eerst vertelt Albert Cox van het Masterplan Dyslexie wat de school allemaal kan doen om een kind met dyslexie te helpen en te signaleren wanneer er naar de zorg verwezen moet

worden. De onderwijsprotocollen leesproblemen en dyslexie geven hiervoor richtlijnen. De gemoederen lopen hoog op onder de ouders van de kinderen die helaas te oud zijn om voor vergoeding van de zorg in aanmerking te komen. Daarna legt Ellen Loykens van Stichting Molendrift uit wat ouders van een goede dyslexiebehandelaar mogen verwachten. Vervolgens informeert Dirk Callebaut, verbonden aan de Universiteit Antwerpen met een prachtig Vlaamse stem de ouders over het inzetten van ICT-hulpmiddelen.

De kinderen praten intussen in kleine groepen onder leiding van dyslexie-

“Ik had niet gedacht dat er zoveel pijn en verdriet achter zat”

coaches over allerlei zaken waar ze vanwege hun dyslexie tegenaan lopen. De coaches zijn ontroerd en enthousiast. “Ik had niet gedacht dat er nog zo veel pijn en verdriet achter zat”, vertelde een van hen. Maar wat proberen deze kinderen elkaar goed te ondersteunen. Echt opmerkelijk. In een van de groepjes is een lange zucht te horen van het jongetje P, dat door de opmerkingen van de andere kinderen niet bang meer is om gepest te worden. “Goed”, zegt hij met een zucht. “Ik denk dat ik het maandag toch maar ga vertellen in mijn groep.”

Gouden regels

In de zaal met behandelaars is hard gewerkt. Er zijn onder andere presentaties gegeven over het gebruik van instrumenten om op een verantwoorde manier de diagnose dyslexie te kunnen stellen. De wetenschappers van de SDN hebben er onder aansporing van voorzitter Ria Kleijnen hard aan gewerkt om hiervan een betrouwbaar en verantwoord overzicht samen te stellen. De documenten worden in de theepauze uitgereikt en kunnen ook via de website van de SDN worden gedownload. Nauwelijks is de laatste spreker voor de theepauze klaar of de kinderen dringen de zaal in met gigantisch grote beschreven ballonnen. De

Presentator Bas Westerweel nodigt het publiek uit om over hun ervaringen te praten

De kinderen bieden de behandelaars en beleidsmakers de regels aan die zij belangrijk vinden bij de behandeling van dyslexie

kinderen bieden de aanwezige behandelaars en beleidsmakers hun 'drie gouden regels' aan. De regels die zij belangrijk vinden bij de behandeling van dyslexie, zo hebben ze in de groepen besproken. Op nummer één staat: "Maak samen met ons een plan". Het volgende is: "Ik wil resultaat zien". Als derde regel zeggen de kinderen dat ze geen standaardhulp willen maar speciale hulp die bij hen past.

Na de theepauze is het afgelopen voor de ouders en kinderen. De kinderen krijgen een dvd van de film mee naar huis en de ouders het boek 'Technische maatjes' over het inzetten van ICT-hulpmiddelen bij dyslexie. De behandelaars gaan nog even door. Er volgt nog een presentatie over het Kwaliteitsinstituut Dyslexie (zie rubriek selectief pagina 6), een lezing over de relatie tussen de kosten van een behandeling en de winst, en als afsluiting en klapper het vlammeende betoog van hoogleraar Aryan van der Leij. Hij schetst de geschiedenis van de kwaliteit van behandelen bij dyslexie en komt dan uiteraard ook bij zijn stokpaardje, de dwaalwegen. Hij verfoeit de mensen die

van dyslexie een handeltje maken en ouders geld laten uitgeven voor een inferieure behandeling. Hij juicht de ontwikkeling van het Kwaliteitsinstituut Dyslexie van harte toe en zal er zeker ook zijn steentje aan bijdragen.

Tevreden

Aan het eind van de dag is Ria Kleijnen, de voorzitter van de Stichting Dyslexie Nederland, tevreden. Het doel van het bestuur van de Stichting Dyslexie Nederland, om zo veel mogelijk helderheid te scheppen, is voorlopig bereikt. Met de bijdragen van deze dag kunnen praktijkprofessionals aan de slag om vanaf 1 januari goede dyslexiezorg te verlenen. De ervaringen in de loop van 2009 zullen ons leren welke aanvullingen er nog nodig zijn. Daar zal de SDN het komende jaar op inspelen. Er moet nog hard gewerkt worden om het Kwaliteitsinstituut verder op te bouwen maar de fundamenten zijn gelegd en de samenwerking tussen wetenschap, behandelaars, beroepsverenigingen en oudervereniging staat. Dat houdt een belofte in voor de toekomst.

De ouders van Britt zijn het er ook over eens dat het een geslaagde dag was. "Onze verwachtingen zijn gerealiseerd. De conferentie was nuttig en daarnaast ook leuk, ongedwongen en hartstikke goed doordacht. Complimenten voor de organisatie." Behandelaar Marlou Janssen voegt er aan toe: Het was een bijzondere dag. "Ik heb zeer genoten en ook nog veel bijgeleerd." Aan het eind staat Britt voor haar en zegt: "Ik ga het allemaal aan mijn meester vertellen." "Wat kan ik als behandelaar nog meer wensen?" zegt Marlou tevreden.

De presentaties van de SDN-conferentie zijn te vinden op de website www.stichtingdyslexienederland.nl. Daar kan ook de brochure van de SDN gedownload of besteld worden. Ook de instrumentenlijsten zijn er te downloaden.

De presentaties voor de ouders zijn na te kijken op www.steunpuntdyslexie.nl. Meer informatie over de Stichting Kwaliteitsinstituut Dyslexie is te vinden op www.kwaliteitsinstituut.nl.